

ROCZ
NIK
LTA
BUS
 KÍ

45

REWITALIZACJA SPOŁECZNA.
SYSTEMOWE I MENTALNE UWARUNKOWANIA

**ROCZNIK
LUBUSKI**

LUBUSKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE
WYDZIAŁ PEDAGOGIKI, PSYCHOLOGII I SOCJOLOGII
UNIWERSYTETU ZIELONOGÓRSKIEGO

**ROCZNIK
LUBUSKI
Tom 45, część 2**

**REWITALIZACJA SPOŁECZNA. SYSTEMOWE
I MENTALNE UWARUNKOWANIA**

Pod redakcją
Jerzego Leszkowicz-Baczyńskiego

Zielona Góra 2019

REDAKTOR NACZELNY/REDAKTOR JEZYKOWY

Ewa Narkiewicz-Niedbalec

ZASTĘPCA REDAKTORA NACZELNEGO

Mariusz Kwiatkowski

SEKRETARZ/REDAKTOR STATYSTYCZNY

Edyta Mianowska

RADA NAUKOWA

Klaus Boehnke, Mirosław Chałubiński, Leszek Gołdyka,

Bogdan Idzikowski, Zbigniew Izdebski, Krystyna Janicka,

Tomasz Jaworski, Zbigniew Kurcz, Janusz Mucha,

Kazimierz M. Słomczyński, Zdzisław Wołk,

Maria Zielińska.

RECENZENCI

Lista recenzentów dostępna na www.roczniklubuski.uz.zgora.pl/recenzenci

REDAKCJA WYDAWNICZA

Aleksandra Kurzawa

SKŁAD KOMPUTEROWY

Gracjan Głowacki

KOREKTA ARTYKUŁÓW W JEZYKU ANGIELSKIM

I TŁUMACZENIE ABSTRAKTÓW

Jolanta Osękowska-Sandecka

ISSN 0485-3083

Pierwotną wersją czasopisma jest wersja papierowa.

Rocznik Lubuski jest indeksowany w bazach:

CEJSH, ERIH PLUS, Index Copernicus International

Elektroniczna wersja: www.roczniklubuski.uz.zgora.pl

WYDANIE PUBLIKACJI SFINANSOWANE PRZEZ

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Podniesienie poziomu naukowego i poziomu umiędzynarodowienia wydawanych czasopism naukowych oraz upowszechniania informacji o wynikach badań naukowych lub prac rozwojowych – zadanie finansowane w ramach umowy 656/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

UNIWERSYTET
ZIELONOGÓRSKI

Uniwersytet Zielonogórski

Instytut Socjologii, Instytut Pedagogiki

Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii

© Copyright by Lubuskie Towarzystwo Naukowe

© Copyright by Wydział Pedagogiki, Psychologii i Socjologii

Uniwersytet Zielonogórski

DRUK

Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego
65-246 Zielona Góra, ul. Podgórna 50, tel./faks (68) 328 78 64

Ca 26451

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
I. SYSTEMOWE UWARUNKOWANIA REWITALIZACJI SPOŁECZNEJ	
ALEKSANDRA JADACH-SEPIOŁO	
Projekty flagowe i kontekstowe w obszarach rewitalizacji – doświadczenia zagraniczne a polska praktyka	11
JUSTYNA PRZYWOJSKA	
Współzarządzanie i partycypacja społeczna w rewitalizacji	21
ANDREAS BILLERT	
Rewitalizacja miast jako program publiczny na przykładzie Niemiec w latach 1971-2000	37
IHOR HNES, ULYANA IVANOCHKO	
Spatial and social aspects of creating the housing environment in big cities	51
II. TEORETYCZNE UJĘCIA PRAKTYK REWITALIZACYJNYCH	
JAKUB H. SZLACHETKO	
O prawnych problemach ustalania linii zabudowy w polityce przestrzennej. Analiza orzecznictwa sądów administracyjnych	71
JERZY LESZKOWICZ-BACZYŃSKI	
Ewolucja działań rewitalizacyjnych w Polsce. Przegląd problematyki ..	85
ANNA MIELCZAREK-ŻEJMO	
Sieci współrządzenia w procesach rewitalizacji	105
JOANNA FRĄTCZAK-MÜLLER	
Nie mogą czy nie potrafią? Analiza zaangażowania służb społecznych w procesy rewitalizacji	119
III. REWITALIZACJA W NOWYCH PERSPEKTYWACH	
ARTUR KINAL	
Audiosfera w rewitalizacji	137

MAGDALENA POKRZYŃSKA	
Na tropach antropologicznego aspektu rewitalizacji	149
JOANNA FRĄTCZAK-MÜLLER, ANITA ŁUKOWIAK	
Diagnoza partycypacyjna a rewitalizacja. Przypadek gorzowskiego	
<i>Kwadratu</i>	163
JERZY LESZKOWICZ-BACZYŃSKI, ZBIGNIEW MICHALSKI	
Rewitalizacja a partycypacja. Przełamywanie mentalnych barier	177

IV. FORUM OTWARTE

BEATA TRZOP, MAGDALENA WITKIEWICZ	
Aktywizacja zawodowa kobiet dojrzałych w kontekście koncepcji	
<i>life long learning</i>	191
ELŻBIETA OPIŁOWSKA	
(Nie)widzialne granice w relacjach polsko-niemieckich w świetle	
badań opinii publicznej	203
VIKTÓRIA BENE	
Who likes in the end? Methods for improving the safe use	
of the Internet	219

WSTĘP

Prace skupione w prezentowanym tomie Rocznika Lubuskiego dokumentują różnorodność problematyki związanej z aktualnymi praktykami rewitalizacyjnymi. Wpływ na to może mieć fakt, iż od pojawienia się w krajowych realiach, pojęcie rewitalizacji umieszczane było w obrębie wielu kontekstów i można twierdzić, że sytuacja ta utrzymuje się nadal. Termin rewitalizacja służy w efekcie legitymizacji różnych typów działań w przestrzeni miejskiej (i wiejskiej), a stan związanej z nim, swoistej niejasności znaczeniowej zdaje się utrzymywać. Mimo dokumentowanego m.in. przez GUS, dostrzegalnego wzrostu liczby wdrażanych programów rewitalizacyjnych, nadal napotkać można w wielu przypadkach tendencję do myślenia tradycyjnego, łączącego rewitalizację z działaniami remontowymi bądź modernizacyjnymi. Nie zmieniło tego (a przynajmniej nie wyeliminowało) wprowadzenie ustawy rewitalizacyjnej, choć zawarta w niej definicja rewitalizacji podkreśla zarówno procesualność praktyk rewitalizacyjnych, wskazując na konieczność wyznaczenia przejawów kryzysu i wyznaczenia obszaru poddanego działaniom naprawczym, potrzebę wzmacniania partycypacji w lokalnych społecznościach, jak przede wszystkim akcentuje nastawienie na poprawę jakości życia w ich obrębie. Każda z zamieszczonych w tomie prac skupionych na tematyce rewitalizacji odnosi się do któregoś z tych aspektów.

Tym, co różni zamieszczone teksty, jest przyjęta przez autorki bądź autorów perspektywa. Można tu wyróżnić przynajmniej kilka kryteriów treściowych. Pierwszym jest odniesienie do ogólnych, systemowych reguł wyznaczających szanse aplikacji programów rewitalizacyjnych. Z jednej więc strony tom zawiera prace ukazujące rolę projektów flagowych i kontekstowych (Aleksandra Jadach-Sepiolo), czy analizy uwarunkowań prawnych związanych z kształtowaniem polityki przestrzennej (Jakub H. Szlachetko). Jednocześnie w tomie znajdują się prace poświęcone wnikliwej analizie konkretnych przypadków, stawiające w centrum uwagi konkretne procesy (programy) rewitalizacyjne. Taką perspektywę przyjęły Anita Łukowiak i Joanna Frątczak-Müller, poddające charakterystyce program rewitalizacji konkretnego środowiska w mieście średniej wielkości. W tym nurcie analiz zawiera się także opracowanie Ihora Hnesa i Ulyany Ivanochko odwołujących się do charakterystyki relacji między społecznymi i przestrzennymi warunkami życia w dużym mieście.

Drugie kryterium porządkowania tekstów tomu ma charakter temporalny. Dla części autorów ważne było ukazanie szerszej perspektywy czasowej, sięgnięcie do uwarunkowań procesów rewitalizacji. Taki cel postawił sobie Jerzy Leszkowicz-Baczyński, opisując specyfikę rozwojową krajowej rewitalizacji. Narracja ta umożliwiła wyznaczenie trzech okresów wdrażania tej aktywności, w której punktami zwrotnymi była akcesja Polski do Unii Europejskiej oraz przyjęcie ustawy rewitalizacyjnej. Także Andreas Billert skupił uwagę na wcześniejszych uwarunkowaniach rewitalizacji, realizowanej w trzech ostatnich dekadach ubiegłego stulecia w Niemczech. Natomiast kolejni autorzy skupili uwagę na zagadnieniach aktualnych, prezentując wyniki swych bieżących projektów badawczych. Taki cel postawiły przed sobą m.in. Anna Mielczarek-Żejmo i Joanna Frątczak-Müller.

Z kolei trzecie kryterium odwołuje się do skali przestrzeni poddawanej działaniom rewitalizacyjnym. Przyjęcie szerokiej perspektywy zakłada możliwość odwołania się do zagranicznych realiów, stanowiących (przynajmniej potencjalnie) punkt odniesienia dla starań podejmowanych w kraju. Odniesienia do zagranicznych przykładów obecne są przede wszystkim w opracowaniach Aleksandry Jadach-Sepiolo, konfrontującej kluczowe projekty zagraniczne z praktykami krajowymi i Andreeasa Billerta, poddającego analizie uwarunkowania rewitalizacji w Niemczech.

Prezentowany tom wzbogacają ponadto prace akcentujące szerokość zakresową pojęcia rewitalizacji, tym samym wychodzące poza tradycyjny obszar analiz. Chodzi tu o opracowanie Artura Kinala prezentujące ustalenia dotyczące badań nad audiosferą jako nowej perspektywy badawczej. Z kolei Magdalena Pokrzyńska, stawiając pojęcie rewitalizacji w centrum swych zainteresowań, łączy je z wymiarem antropologicznym, akcentując pojęcia kultury, tradycji i czasu. Tym samym nadaje ona praktykom rewitalizacyjnym cenny, kulturowy wymiar.

Dopełnieniem wspomnianych wyżej opracowań są analizy odbiegające teoretycznie i zakresowo od zagadnień rewitalizacyjnych, odwołujące się do odmiennych problemów. Teksty Beaty Trzop i Magdaleny Witkiewicz (analiza koncepcji *life long learning* w kontekście aktywizacji zawodowej kobiet), Elżbiety Opiłowskiej (problematyka granicy analizowana przez pryzmat opinii publicznej) oraz Viktorii Bene (analiza zagrożeń płynących z Internetu) dostarczają nam istotnej wiedzy o świecie współczesnym. Ich obecność uzasadnia ważność podjętej tematyki oraz kompetencja autorów w poruszanych zagadnieniach.

Jerzy Leszkowicz-Baczyński